

Proba orkestra: Gole pobune žive samo za sebe

Nema on ništa, ako ga kolektiv neće!

[Andela Vidović](#) Sep 17, 2018

Suvremeno nas kazalište kadikad nasmije ili rasplače, i nažalost često zakaže upravo na domaćem terenu, onom osobnom i emocionalnom. Tako umjesto dugih razgovora nakon izvedbi, potražimo bar, svjetlo pametnog telefona i noćni tramvaj za natrag. Tomićevski, u današnjem svijetu ništa nas ne smije iznenaditi.

Uoči relativno mladog Međunarodnog dana demokracije, prihvaćenog u UN-u 1997., u društvu koje parlamentarizam uglavnom izražava na društvenim mrežama, izvedena je Fellinijeva "Proba orkestra" (1978.) u [Zagrebačkome kazalištu mladih](#). **Vincent Canby** u [The New York Timesu](#) navodi kako je talijanska televizija dovela u pitanje samo snimanje filma zbog sličnoga uskogrudnog ludila koje je zahvatilo i sam portretirani orkestar. Jednako je uskogrudno razmišljati o nemogućnosti prenošenja filma u kazalište jer upravo možda nekad plošnije kadrovirane tenzije sa smanjenim brojem lica na sceni mogu dobiti na dubini i slojevitosti.

Nakon četrdeset godina, dirigenta kao njemačkog sustava kontrole (premda ni **Angela Merkel** nije bezazlena u tome pogledu) i Fellinijeve humorne domišljatosti – muče li nas isti problemi? Što se u društvu promijenilo? **Nina Mitrović** u skladu s Fellinijevim i Rondijevim senzibilitetom ispisuje petnaestak lica toliko jasno, mudro i mnogoznačno rastvarajući sukobe na osobnoj, obiteljskoj, kazališnoj i društvenoj razini. Svako od tih lica nosi malene i humorne sitničavosti, gramzivosti i promašenosti. Svatko od njih u duhu balkanske inačice neoliberalnog kapitalizma uglavnom misli na vlastiti boljitak, osim **Kopista (Pjer Meničanin)**, koji je odavno suvišan.

Liverićeva režija u scenografiji napuštene crkve (**Decker+Kutić**) oscilira, od tromoga i sporoga početka do propulzivne dinamike i iznenađenja u drugome dijelu. Za ta orkestralna raštimanja odgovoran je i ansambl, koji donosi pojedinačno nadahnute interpretacije, ali ne funkcionira uvijek kao cjelina. Valja napomenuti kako je napokon slobodno, punokrvno, hrabro i humorno zaigrala najmlađa generacija. **Andela Ramljak** u trubačici donosi tipiziranu milenijalku koja sanja život drugdje, **Mateo Videk** pijanistu daje homoseksualni identitet bez odsklizavanja u pretjeranu karikaturu, dok se **Petra Svrtan** u klarinetistici autoironijski poigrava s vlastitom pozicijom. Riječ je o naoko malenim, no brižljivo građenim ulogama. Uvjerljivo je i lice dirigenta-tiranina **Mladena Vasaryja** koje vješto balansira između realizma i preuveličavanja, kao i izgurani, sociopatski violist **Maro Martinović** u katatonično mirnim i histeričnim epizodama.

Velika je to ansambl predstava koja uz glumce okuplja i profesionalne glazbenike (**Janko Franković, Pavle Golubić, Lana Juranić i Marin Živković**), skladbe **Nina Rote i Merime Ključo** s mnoštvom naoko nevažnih detalja koji mogu poći po zlu. No, ono u čemu "Proba orkestra" uspijeva jest u uspostavljanju dijaloga s publikom i vremenom u kojem živimo.

Hrvatska i europska kazališta u svojim su beskonačnim izvedbenim esejima odavno iscrpila narative krivnje, političke disperzije i protokolarnih serviranja prvoloptaških problema. Umjesto dubljeg promišljanja stanja stvari, postala su kanali za vijesti. Mnogi će možda zaključiti kako je predstava imanentno politička. No, ona se može tako shvatiti samo ako joj oduzmemo bogatu filozofijsku, sociologijsku i psihologijsku konotaciju. Kako se danas odnosimo prema autoritetima? Što je poštovanje i suradnja? Koji su naši zajednički ciljevi? Koliko uopće osjećamo? Koje nas vrijednosti drže zajedno? Jesmo li opravdano polarizirani? Gubimo li kolektivnu odgovornost? Poznajemo li granice slobode? "Proba orkestra" ne govori o pokojem nezadovoljnom gudaču, ona je o svima nama koji dopuštamo da nas sitne gramzivosti sve više odmiču jedne od drugih.

Andela Vidović